

Prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska
Wydział Psychologii we Wrocławiu
Uniwersytet SWPS

5 maja 2026, Wrocław

**Opinia dotycząca osiągnięć naukowych i dorobku naukowego
Pana dra Dawida Konrada Ścigały
opracowana w ramach postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia**

1. Kariera naukowa i stopnie naukowe

Kandydat uzyskał stopień magistra psychologii w 2007 r. w Instytucie Psychologii Uniwersytetu SWPS. Stopień doktora nauk o zdrowiu uzyskał również w Uniwersytecie SWPS (rok 2013). Od roku 2014 do chwili obecnej uzyskania stopnia doktora pracuje jako adiunkt w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, gdzie kieruje Zakładem Psychologii Osobowości.

Kandydat w pełni spełnia przesłankę o posiadaniu stopnia doktora.

2. Ocena dorobku naukowego

2.1. Liczbowa ocena dorobku

Kandydat opublikował znaczącą liczbę prac badawczych. Przykładowo w okresie po doktoracie ukazało się: 4 rozdziały w monografiach i 29 tekstów opublikowanych w czasopismach (5 w języku polskim, pozostałe w języku angielskim). W bazie Scopus na dzień sporządzenia recenzji figuruje 25 dokumentów autorstwa dra Ścigały.

Kumulatywny *impact factor* publikacji (wydanych w całej karierze naukowej) wynosi 66,1.

Ogólna liczba cytowań publikacji Kandydata jest stosunkowo niska i wynosi 334 (bez autocytowań wg Scopus). Część z prac włączonych w osiągnięcie Kandydata jest stosunkowo dobrze cytowanych, przykładowo Zdankiewicz Ścigała i Ścigała (*Frontiers in Psychology*, 2020) była na dzień publikacji cytowana w Scopus 37 razy, a Ścigała, Zdankiewicz Ścigała, Bedyńska i in. (*Frontiers in Psychology*, 2020) była cytowana 35 razy.

Znacząca część impaktowanych publikacji anglojęzycznych została wydana w czasopismach o niskiej lub umiarkowanej/niskiej renomie międzynarodowej, przykładowo w *Journal of Clinical Medicine* (MDPI) oraz we *Frontiers in Psychology* (Wydawnictwo Frontiers). Znacząca część publikacji w dorobku towarzyszącym również została wydana w czasopismach o umiarkowanej/niskiej międzynarodowej renomie, takich jak *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Journal Clinical Medicine* (wydawane przez MDPI) czy *Frontiers in Psychology* (Frontiers). Skorzystanie z czasopism o wysokiej renomie, znanych z przestrzegania zasad wysokiej jakości procesów recenzyjnych i edytorskich, wpłynęłoby zapewne na podwyższenie jakości publikowanych prac, a przez to na lepszą ich rozpoznawalność i cytowania.

Oceniając dorobek w zakresie liczby publikacji, ich zasięgu, cytowań, a także roli Kandydata w ich powstaniu, należy stwierdzić, że w tym zakresie dorobek Kandydata jest adekwatny dla kandydatów do stopnia doktora habilitowanego. Jednocześnie warto podkreślić, iż wybór czasopism, w których ukazały się publikacje, jest nieoptymalny, a częsty wybór wydawnictw drapieżnych lub tych z pogranicza drapieżnych (Frontiers), nie jest optymalny, ponieważ jakość procesu recenzyjnego i edytorskiego w tych wydawnictwach w wielu przypadkach jest poniżej dobrych standardów wyznaczanych przez międzynarodowe stowarzyszenia edytorskie czy etyki publikacji badań (np. COPE).

2.2. Ocena osiągnięcia naukowego i jego wkładu/znaczenia dla rozwoju dyscypliny

W skład osiowego osiągnięcia naukowego, wskazanego przez Kandydata jako podstawa ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, wchodzi cykl 14 publikacji. Wiodący wkład Kandydata jest dobrze udokumentowany opublikowanymi opisami wkładu oraz oświadczeniami współautorów. Poniżej przedstawiam merytoryczną analizę wskazanego cyklu publikacji.

Publikacja Ścigała, Zdankiewicz-Ścigała Bedyńska i in. (*Frontiers in Psychology*, 2020) prezentuje confirmacyjną strukturę powszechnie stosowanego narzędzia do badania aleksytymii; badanie wychodzi poza standardową pracę oceniającą własności psychometryczne narzędzia poprzez ocenę struktury w próbie klinicznej (osoby z uzależnieniem od alkoholu) i nie-klinicznej. Co ważne od strony teoretycznej i metodologicznej, porównano różne konkurencyjne modele. Rzetelna analiza i ciekawa próba badawcza sprawiają, że uzyskane wyniki są nowatorskie i konkluzywne (i zasłużenie dobrze się cytują).

Publikacja Zdankiewicz Ścigała i Ścigała (*Frontiers in Psychology*, 2020) prezentuje analizę testującą model zależności między doświadczeniami traumatycznymi, dysocjacją, aleksytymią a stylem przywiązania i rozwojem uzależnienia od alkoholu. Proponowany model zaskakuje nieco wskazując na style przywiązania jako źródło/predyktor intensywności doświadczeń traumatycznych (w tym w dzieciństwie); wprowadzenie zaprezentowane w publikacji nie przedstawia jasnych argumentów dla takiego założenia (a raczej koncentruje się na paralelnym oddziaływaniu obu zmiennych). Skąd więc pomysł na style przywiązania jako „źródło wszystkiego zła”? Proponowany model jest modelem zakładającym mediowane efekty i predykcyjną rolę zmiennych w modelu wobec symptomów uzależnienia od alkoholu, a analizowane dane są przekrojowe. A więc, de facto jest spora szansa na to, że to symptomy uzależnienia (które, ze względu na swój czas trwania [tygodnie, miesiące lub lata], są prawdopodobnie uprzednie w stosunku do deklarowanej w danej chwili aleksytymii czy stylu przywiązania) są predyktorami zgłaszanego poziomu aleksytymii czy deklarowanego stylu przywiązania. Podsumowując, problematyczne jest zakładanie ciągów predykcyjnych czy mediacji dysponując danymi przekrojowymi, zwłaszcza jeśli w roli zmiennej zależnej „obsadza” się symptomy długotrwałego zaburzenia (które również oddziałują na strukturę i funkcję układu nerwowego, a przez to na doświadczanie i ocenę samego siebie). Podsumowując, trafność uzyskanych wyników jest kwestionowalna.

Praca Zdankiewicz-Ścigała i Ścigała (2018) prezentuje dalszy ciąg analiz tej samej próby i uwzględnia tę samą grupę zmiennych z jednym wyjątkiem – style przywiązania zostały zastąpione przez zmienne temperamentalne: sensation seeking ogólnie i disinhibition. Ta druga zmienna temperamentalna ma dobrze udokumentowane podstawy biologiczne (m.in. jest jedną z najlepiej

zbadanych zmiennych psychologicznych zdeterminowanych wielogenowo). Testowane modele zakładają, że zmienne temperamentalne, takie jak disinhibition, są ostatnimi z sekwencyjnych mediatorów (a ich predyktorami są np. aleksytymia czy dysocjacja). Jak prawdopodobne jest, że zmienne stosunkowo silnie zdeterminowane biologiczne są „konsekwencjami” dysocjacji czy aleksytymii? Przekrojowe dane oparte na samoopisie i zmienna zależna, której nasilenie związane jest z zaburzeniem struktury i funkcji CUN, nie dają możliwości o wnioskowaniu o czymkolwiek innym niż współwystępowaniu badanych zmiennych, a biologiczne korzenie i konsekwencje ostatniego mediatora sekwencyjnego i zmiennej zależnej sprawiają, iż trafniejsze może być przypuszczanie odwrotnych kierunków zależności (od disinhibition i poziomu symptomów uzależnienia do aktualnie raportowanej aleksytymii czy dysocjacji). Podsumowując, testowany model nie może zdaniem Recenzentki zostać zweryfikowany w przeprowadzonym badaniu, a rodzaj badanych zmiennych sprawia, że odwrotne zależności można uznać za bardziej trafne (poziom symptomów uzależnienia i dysinhibition jako predyktora bieżącego poziomu raportowania aleksytymii czy dysocjacji).

Kolejna włączona w osiągnięcie publikacja (Zdankiewicz -Ścigała Ścigała, również *Frontiers in Psychology* 2018) analizuje modele uwzględniające symptomy uzależnienia od alkoholu (zmienna wyjaśniania) oraz dysocjacja, aleksytymia i inne zmienne psychologiczne (takie jak style przywiązania; predyktory). Ponownie, zmiennymi takimi jak samooceną bieżących trudności z opisywaniem/konfuzją w identyfikacji stanów (emocjonalnych) czy amnezją wyjaśnia się symptomy uzależnienia od alkoholu (zapewne trwające wiele miesięcy lub lat). Można sądzić, iż to wieloletnie szkodliwe picie jest o wiele bardziej prawdopodobnym determinantem bieżącego samoopisu niż to, że jest odwrotnie, czyli że bieżący samoopis kompetencji rozpoznawania stanów wewnętrznych jest przyczyną wieloletniego szkodliwego picia w przeszłości.

Ważnym ograniczeniem publikacji włączonych do osiągnięcia jest słaby opis badanej próby klinicznej: nie wiadomo, jak długo występowało zaburzenia, jakie są współwystępujące zaburzenia, jak długo trwa leczenie i na czym konkretnie polega. Nie wiadomo również, jaki jest status ekonomiczny i edukacja włączonych do badania osób. Brak takich informacji drastycznie utrudnia generalizację wyników.

Badanie Ścigała i in. (*Contemporary Family Therapy*, 2021) kontynuuje eksplorację

współzależności między aleksytymią, obawą przed intymnością, stylami przywiązania i zmienną differentiation of self. Analizowany temat i proponowane hipotezy są nowatorskie i ważne dla wielu obszarów psychologii. Tym razem badania obejmują populację osób nieheteronormatywnych. Ponownie, szkoda że testowane zależności zakładają mediację sekwencyjną, a dane pochodzą z badań przekrojowych (a więc, de facto, nie można ustalić, czy proponowana propozycja jest trafna, zwłaszcza przy braku testowania alternatywnego modelu).

Badania Ścigały i in. (*Psychological Reports*, 2021) stanowią kontynuację analiz dotyczących obawy przed intymnością, przywiązania i aleksytymii, tym razem w kontekście negatywnego nastroju w przekrojowej próbie z populacji ogólnej. Szkoda, iż nawet w dogodnościowej próbie z populacji ogólnej Kandydat nie zdecydował się na zgromadzenie danych podłużnych, które wzmocniłoby wnioskowanie o tym, że zgromadzone dane to coś więcej niż współwystępowanie danych zmiennych.

Publikacje Zdankiewicz-Ścigała i in. (*Journal of Clinical Medicine*, 2024 oraz *Advances in Cognitive Psychology*, 2024) prezentują nowatorskie i interesujące badanie które – być może – powinno stanowić punkt wyjścia dla lepszych metod pomiaru aleksytymii lub nowego rozumienia tego konstruktów. O ile wysokie wyniki w kwestionariuszu TAS były związane z mniejszą liczbą słów dotyczących emocji pozytywnych, o tyle były związane z większą liczbą słów dotyczących emocji negatywnych, a więc, wbrew założeniom, osoby z wysokim poziomem konstruktów mierzonego TAS zgłaszały i raportowały emocje negatywne. Badanie przeprowadzono w interesującej mieszanej metodologii, zwiększającej oryginalność wyników i nieco ograniczającą słabość wynikającego z przekrojowego schematu zbierania danych. Na marginesie dodam, iż Kandydat używa języka przyczynowo-skutkowego do omawiania wyników korelacyjnego badania przekrojowego, prezentującego analizy związków między zmiennymi – to zdecydowanie nieuzasadniona strategia, podnosząca ryzyko błędnych interpretacji przez czytelników.

Publikacja Zdankiewicz-Ścigała i in. (*Educational Psychology*, 2019) to przekrojowe badania oparte na samoopisie łączące aleksytymię (mediator) z gniewem i wrogością (zmienna zależna) oraz wspomnieniami dotyczącymi kontroli rodzicielskiej egzekwowanej przez matkę lub ojca osoby badanej. Choć sama hipotezę jest ciekawa, zastosowany schemat utrudnia wnioskowanie o czymkolwiek innym niż współwystępowanie tych trzech zmiennych, a więc w odniesieniu do

wnioskowania nie wychodzi poza korelacje, mimo zastosowanych analiz.

Kolejne publikacje (Fabris i in., 2025, *Frontiers in Psychology*; Ścigała i in., *Journal of Child and Family Studies*; Ścigała i in., *PLoS One*, 2025) to ponownie przekrojowe badania dotyczące współwystępowania zjawisk psychologicznych mierzonych samoopisem. W pierwszym przypadku dotyczą związków aleksytymii, spostrzeganego odrzucenia przez rodzica oraz poziomów symptomów zaburzenia GAD; w drugim – związków aleksytymii, rodzicielskiego wypalenia oraz zasobów (własnej skuteczności i rezyliencji psychologicznej); w trzecim – aleksytymii, rodzicielskiego wypalenia i wymiarów przywiązania. Stosowane schematy analityczne mają pewne słabości, które dodatkowo ograniczają trafność uzyskanych wyników. Na przykład, w wymienionych badaniach nie prowadzono tzw. sensitivity analysis, w których w analizowanych modelach kontrolowano by zmienne uboczne (np. wykształcenie, stan ekonomiczny, płeć, wiek, liczbę dzieci i ich wiek, fakt bycia biologicznym rodzicem vs inne formy rodzicielstwa). Badania nie były prerejestrowane, a wielkość próby nie była obliczana w stosunku do spodziewanych efektów i założonej mocy analiz. Te rozwiązania, zmniejszające ryzyko niereplikowalnych badań obarczonych różnymi biasami związanymi z metodologią badań, są obecne w psychologii od ponad dekady, a w naukach o życiu (w tym w badaniach nad zdrowiem psychicznym) od końca lat 1990. Nie jest jasne, dlaczego w badaniach Kandydata tych standardów nie spełniano.

Kolejna publikacja w cyklu (Zdankiewicz-Ścigała i in., *PLoS One*, 2012) omawia związki między aleksytymią i regulacją emocjonalną oraz symptomami zaburzeń somatoformicznych wśród osób dorosłych z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Te badania, mimo iż mają wady poprzednio omawianych, są bardziej oryginalne, ponieważ badana populacja kliniczna jest rzadko uwzględniana w badaniach, a dodatkową zaletę jest fakt porównania z osobami bez zaburzeń ze spektrum autyzmu. Podobne zalety ma ostatnia praca z cyklu (Ścigała i in., 2024, *Frontiers in Psychology*) omawiająca dane zgromadzone wśród osób z uzależnieniem od substancji psychoaktywnej i jednocześnie odbywających karę pozbawienia wolności.

Podsumowując, osiągnięcie Kandydata ma pewne silne strony, takie jak pozyskanie nowych danych i pogłębienie wiedzy o aleksytymii i współwystępujących procesach psychologicznych. Należy docenić badania prowadzone w populacjach klinicznych, a zwłaszcza te, gdzie

przeprowadzono porównania z grupami bez zaburzeń. W szczególności, następujące elementy osiągnięcia pozwalają na uznanie go za stanowiący znaczny wkład w rozwój psychologii - dyscypliny naukowej: (1) analiza struktury konstruktów aleksytymii, poprzez ocenę konkurencyjnych modeli czynnikowych w próbach klinicznych i nieklinicznych (Ścigała, Zdankiewicz-Ścigała Bedyńska i in. *Frontiers in Psychology*, 2020); (2) hipotezy o współzależnościach i eksploracja współzależności między aleksytymią, obawą przed intymnością, stylami przywiązania i zmienną *differentiation of self*, przeprowadzoną w populacji osób nieheteronormatywnych (Ścigała i in., *Contemporary Family Therapy*, 2021); (3) nowy punkt wyjścia w konceptualizacji i pomiarze aleksytymii, uzyskany w badaniach nad narracjami i występującymi w nich emocjami pozytywnymi i negatywnymi (Zdankiewicz-Ścigała i in., *Journal of Clinical Medicine*, 2024 oraz *Advances in Cognitive Psychology*, 2024); (4) hipotezy prezentujące relacje między aleksytymią i współwystępującymi procesami psychologicznymi (np., kontrola rodzicielska i wypalenie rodzicielskie) i eksploracja tych zależności.

Jednocześnie zaprezentowane osiągnięcie ma liczne omówione wyżej słabości metodologiczne, dotyczące schematów badań i interpretowania wyników badań. Zaprezentowane osiągnięcie pozbawione jest mechanistycznego podejścia, które byłoby przetestowane w badaniu podłużnym. Brak jest choć jednego badania eksperymentalnego, pozwalającego na weryfikację proponowanych mechanizmów.

Konkludując, wając wady i zalety zaprezentowanego osiągnięcia, z wahaniem skłaniam się w kierunku pozytywnej oceny. Uważam iż wkład w rozwój dyscypliny jest satysfakcjonujący.

3. Ocena istotności aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej instytucji naukowej

Kandydat prowadzi współpracę badawczą z partnerami badawczymi spoza Polski. W wyniku podejmowanej współpracy badawczej powstały publikacje włączone w osiągnięcie naukowe. Niestety nie jest jasne, czy na tę współpracę pozyskano finansowanie. Kandydat ma również w dorobku współpracę z badaczami z innych ośrodków krajowych, dobrze udokumentowaną publikacjami wykazanymi w ogólnym dorobku naukowym.

Kandydat przez 2 miesiące pełnił funkcję Visiting Professor w University of Turin, a także odbył staże w Utrecht University, Freie Universitaet Berlin oraz złożył wizytę w University of Turin. Poza informacją, iż jeden ze staży był finansowany w ramach programu Erasmus+, brakuje danych na temat tego, czy inne staże były finansowane z pozyskanych zewnętrznych źródeł lub zakończyły się wspólnymi publikacjami ze wspólnych badań. Podsumowując, w przedstawionej dokumentacji brakuje części ważnych informacji utrudniających jej interpretację, jednakże, ze względu na wspólne publikacje z partnerami spoza Polski, konkludując, iż dorobek Kandydata w tym zakresie w pełni zasługuje na pozytywną ocenę.

4. Ocena innych osiągnięć – dydaktycznych lub popularyzujących

Kandydat pozyskał grant MINIATURA NCN oraz lokalne dofinansowanie projektów badawczych. Wymieniony również został projekt międzynarodowy PRISM+, ale nie przedstawiono żadnych informacji o źródle finansowania, kwocie, czy partnerach badawczych (wskazano jedynie „uczelnie wyższe oraz organizacje pozarządowe” i wymieniono 5 krajów). Nie jest jasne, dlaczego Kandydat nie przedstawia pełnych informacji o projekcie. Na uznanie zasługuje gotowość Kandydata do wykonywania recenzji manuskryptów nadsyłanych do czasopism naukowych.

Dorobek Kandydata w zakresie kształcenia studentów jest w pełni satysfakcjonujący. Przykładowo, prowadzi zajęcia dotyczące metodologii i statystyki, psychopatologii, psychologii osobowości. Wypromował 76 magistrów psychologii oraz był promotorem pomocniczym w rozprawie doktorskiej (niestety nie wymieniono autora/autorki pracy). Kandydat był wyróżniany jako badacz i promotor przez rektora uczelni macierzystej. Regularnie popularyzuje naukę, w tym co roku prowadząc otwarte wykłady w czasie Festiwalu Nauki.

Podsumowując, dorobek popularyzacyjny, dydaktyczny i pozanaukowy jest adekwatny i oceniam go pozytywnie.

5. Konkluzja

Podsumowując osiągnięcia naukowe i inne dokonania **Pana dra Dawida Konrada Ściżyły,**

uważam, iż przedstawione osiągnięcia **stanowią** wystarczające uzasadnienie dla nadania stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r., Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późniejszymi zmianami).

Aleksandra Łuszczyńska

Prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska, FEHPS, FIAAP,
Senior Co-Editor, Health Psychology – *Social Science and Medicine*

